

نومرو : ۸۱

اداره خانه

ایستانبول . جفال اوغلنده

دائرة اجتهد

Idjtihad Constantinople

دوردنچی سنه

الاجتهاد

حریت فکریه یه خادم

پنجشنبه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص : الہامی صفا

۲۱ تشرین ثانی ۱۳۲۹

آبونه

سنه لك آلتی آیلق

تورکیا ایچین : ۵ غروش ۳۰ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ باره

جون استوارت میلک

«حریتہ دائرہ»

اثرندہ کی افکار مخصوصہ سی

فلسفیاتدہ یا لکزمابعدالطبیعیات، پسیقولوجی، منطق واقتصادیاتایہ قالمہ مش اولان انگلیز حکیمی (میل)؛ حکمت حقندہده نظریات حقوقہ وحریت سیاسیه واجتماعیه واشکال حکومتہعائد دستورات نظریہسنی برایکی اثرندہ درج ایشدر . بونلردن بریسی (حکومت مبعوثہ) عنوانیلہ یازدینی کتاب مہمدرکہ امثالی آراسندہ حالا برنجی درجہ اعتباری حائزدر؛ دیگریدہ (حریتہ دائرہ) نام کتاب مشهوردر . وبواثر حکومتک صلاحیتہ قارشی حقوق شخصیه مدافعہسنہ حصر اولنش برسورو ملاحظات متسلسلہدن عبارت اولہرق بویوک برقیمتی حائز، وَالآن پک معتبردر . بز؛ بونک حاوی اولدوغی ملاحظات مہمہنی مختصراً عرض ایدہ جکز واوملاحظاتہ زمین استناد اولان دستورلری واضحاً کوسترمکہ چالیشہ جغز :

* *

میل ، حقوق شخصیه دعواسنہ کیریشوبدہ حریت شخصیهنی مدافعہیہ قویولمزدن اقدم برسوء تفہم احتمالی منع ایتک تقیدندہ بولہرق (. . .) ہم بورادہ موضوع بحث ایدہ جکم حریت ؛ حریت اجتماعیه ومدنیہدر . یعنی ہیئت اجتماعیه نک بر شخص اوزرینہ مشروع برصورتدہ اجرا ایدہ بیلہ جکی نفوذک؛ قوتتروک ماہیت وحدودینی تعیین ایتک مسئلہسیدر . یوقہ انسان کندی نفسندہ ہروچہ ایلہ حرکتہ مقتدرمیدر ؟ . . فطرۃً حرمی یارادلشدر ؟ یاخود ہر یابدینی ، ہر ایشاہدیکی سیلردہ اسباب مجبرہیہ تبعیت ضرورتیلہمی حرکت ایدر ؟ . . بومسئلہنی بورادہ قطعياً موضوع بحث ایتیمور ؛ دیور وآکلاتیورکہ کندیسک مناقشہ ایدہ جکی حریت مسئلہسی صرف سیاسی بر نقطہ نظرندن وانحوق اوزمیندہ تتبع ایدیلہ جک بر مسئلہدر ؛ اخلاقی وپسیقوجائی دکلدر . فیلسوف اول امردہ حریت سیاسیه دعواسنک یکی بر مسئلہ اولمادیغنی وپک اسکی زمانلردن بری انسانیتی ایکی فرقہ

متعارضہیہ آیرمش اولدوغنی اخطار وجعیت بشریہنی تشکیل ایدن بر جوق جماعت متمدنہ نک یکی بردورہ ترقیہ کیرمی سبیلہ بواسکی مسئلہنی یکی برشکلدہ موضوع بحث ایدہ رک آدم عقلی حل ایتکہ چالشمق لزومندہ اصرار ایلور کہ بودعوا نتیجہ نتیجہ ایکی سوزلہ افادہ اولہ بیلیر : — (۱) حریت شخصیه (۲) حکومتک صلاحیتی آراسندہ Lutte ومحادیلہ .

یونان قدیم، روما وانگلز تاریخلرندہ کرچہ بوکی مجادلانک غنغات وصور مختلفہسنی بیلیمور دکل ایسہ کدہ اوتہدنبری دوام ایدن بوجہاد ایلہ زمانمزدہ کی مجادلات سیاسیه ارالرنده شکلاً بر آز فرق کوریورز . اوللری تشکلات اجتماعیه نک تأثیریلہ حریت مجادلہسی حکومت وضوف تبعہ ویا جماعتدن بر قسمی آراسندہ جاری اولور وحریت دینلیدی مملکتی اداره ایدنلرک استبدادینہ قارشی حمایت معناسی آکلاشیلیدی . وبالطبع مملکتی اداره ایدنلرک منافع خصوصیلری؛ اداره اولنان اہالی نک منفعتہ ضد اولدوغندن حکومت اہالی نک دشمنی طبیعیسی عداولونوردی . بونک سببی فیلسوف شو کیفیت اجتماعیه ایلہ ایضاح ایلور :

وقتیلہ اجرای حکومت ایدن یا بر شخص، یا برقیلہ ویاخود برصنف ممتاز ایدیکہ حق صلاحیتی یا حق فتحندن آلیر ویاخود حق وراثتدن تلقی ایدردی . ہر حالہ اداره اولنان ملت متبوعہ نک رأیندن ، رضاسندن آمازدی . اہالی دہ حکومت آدمک ، ہیئت اداره نک اجرای تحکم وتضیق ایتسہ قارشی احتیاطکارانہ داورا . نمقدن فارغ اولہ مقلہ برابر اوموقعدہ بولنانلرک فائقیت ولیاقتی تسلیم ایتک لزومی اعتقادندہ بولونوردی . بناء علیہ تحکم ادارہنی ہم لازم یعنی ضروری ، ہم دہ زیادہ مضر عد ایدرلردی . ایشہ بونک ایچوندرکہ ہیئت ادارہ نک ویاخود بر مستبدک اہالی اوزرینہ؛ اجرا ایدہ بیلہ جکی تحکم وتضیقک حدودینی تعیین ایتک حتیجہ باشلیجہ مقصد کی تلقی ایدلدی . وبوکا حریت نامی ویرلدی . بومقصدہ وصول ایچون ایسہ ایکی یول بولوندی ؛ بریسی

اسکیدن بری معلوم اولدوغی اوزره برطاقم مساعدات استحصال ایتک، دیگرى وصوکره کی ده اجرات حکومته برطاقم قیود مشروطیت ایله گم اورمق؛ تعیین اولنان بروکیل ویاخود برهیت وکلای ملتک رضاسنی الک مهم اجراآته شرط قوشمق ایدی .

اوروپا حکومتلرینک اکثریسی بو برنجی قاعدهیه آزجوق بویون اؤکه مجبور اولدی . فقط ایکنجی طرز حکومتی تمامیه رضای ناسه اتباعه مجبور ایده مدیکندن آرتق حریتک معناسی ده دیکشدی؛ یعنی حکومتی هر دورلو واسطه لره قیود مشروطیت آلتنه آلتق غیرتی حریت پرورلک معناسنک مدلول مخصوصی اولدی .

انسانیت بر اقدی، بر صاحب طرقدن اداره اولونمق، لکن اونک تجاوز مستبدانه سنه قارشى آزجوق مستأمن و محفوظ بولونمق شرطیه یاشامق قاعته ده دوام ایتدجه حریت پرورلر ده زیاده سنی ایسته مدیلر؛ اوقدر قیود مشروطیتی کافی کوردیلر. حکومتی آرتق بوسبتون مستقل وکندی منفعتلرینه مغایر منافع تعقیب ایدن بر قدرت کبی تلقی ایتمکدن فارغ اولدیلر و حکام و زمامداران اداره یی کندی امرلری وارزولری ایله عزل و نصب ایده یه بیلیر وکیللر منزله سنه ارجاع ایده بیلیمکی ده معقول کوردیلر. او یله ظن اولوندی که انجق بوسورتده زمامداران اداره، قوت حکومتی ملتک ضررینه سوء استعمال ایده مز اولورلر. فقط بوا انتخاب اصولیه میدان مبارزه یه سوق اولنان مبعوثلر کده عوام پارتیسنک آلتده آلت اولغه باشلادیغی یواش یواش آکلاشینجه، اوندن ده بکله نیلن امید تحقق ایتیمجه احرار زمامداران اداره نك قوت و قدرتی بر قاندها تحدیده حصر غیرت ایلدیلر. بو طرز اداره حکومتک قدرتی علی الدور اهالی نك انتخاب ایتدیکی هیئت مبعوثانه تفویض ایتک دیمک اولدوغی ایچون بعض کیمسه لر بالذات قدرت اداره یی تحدید ایتک فکرینه فضاه اهمیت ویره رک بونک دهه فضله سنی ایسته مک و تأمین ایتک غیرتنه دوشدیلر؛ وایسته دیلر که زمامداران اداره منفعتاً ملتدن آیری برشی اولسون؛ اونک عینی اولسون، اونک یعنی ملتک منافعی

واردتی عینیه تمثیل ایتسون. ملتک کندی ارادته قارشى حمایت ایدلسی لازم کورولمور، ملتک کندی کندیته اجرای استبداد ایده بیلیمسی دوشونولموردی . مادامکه برملتى اداره ایدنلر، اولمته قارشى بالفعل مسئل بولنه جقلردی و اوملتک ارزو و اداره سنه در حال عزل و حکمدن اسقاط ایده یه بیلنه جقلردی؛ آرتق او یله بر وکیل، وکالت مطلقه ویراسنده بیله بر محذور، بر قورقو کوروله میوردی . زیرا اوقدرتی فصل استعمال ایتسی لازمکه جکنی ینه ملت تعیین ایده جک دگمیدی یا! . زمامداران اداره نك انسه ویریلان قوت ارادات ملتک بر صورت متکافه سی Concentré دیمک اوله جقدی. ایشته بودوزلو دوشونمک، دهه طوغریسی حسن ایتک صوکه عصرده اوروپا احرارینک عمومى، استیلا ایتش ایدی و حالاده اوروپا قطعه سنده انکلتزه مستثنا لولق اوزره - حکمفرما اولان حسن و فکر بودر .

نظریات سیاسیه و فلسفیه ده موفقیات تطبیقیه برطاقم چوروك نقطه لری واضحاً کوستریبورکه او تطبیقات ممکن اولماسه یدی، او نظریاتک سقط جهتلری نظرلردن الی الابد نهان قالیردی . ایشته بونک ایچوندرکه ملتلی کندی قدرتلرینه قارشى حمایت ایتک لزومی - هنوز دهه موقراتیک بر حکومت مبعوثه فکرلری نظری بر امل حالنده ایکن - باطل بدیهی کبی کورینیوردی . فقط بویله بر حکومت تأسیسنه موفقیات حاصل اولو ویرینجه اکلاشیلدی که ملتى کندی ظلمنه قارشى دخی حمایت ایتک لازم ایشر . بولزومی الهام ایدن کیفیت فرانسه اختلال کیری کبی کلیجی کچی ضلالتلر دکلدیر. کرچه بواختلال بر اقلیت غاصبه نك استبدادى تمثیل ایدیوردی. دائمی اولان مؤسسات ملیه دن منبعث بر قوت دکلدی. حکومت شخصیه و نفوذ اعیانه قارشى بردنبره باطلا مش اختلاجی Convulsif بر کین وانتقام حسنک نتیجه سی ایدی. بناءً علیه یوقاریده ذکر اولنان اعتقاد سقیمى تصحیح ایتکده فرانسه اختلال کیرینک تأثیری اولمه مشدر .

بر زمانلر ده موقرات اداره نك جمهوریت République

صباحین دول قیزی حمدونه سنی امدکدار سیاهی
صداتی برلکده آلوب بوغاز کسندن کوپری به ایندیله.
اسکداره (آلاتورقه) بشه چیرک قاله واپورینه دار
یتشدیلر .

بشکطاش — اسکدار سفرینی اجرا ایدن واپور حرکت
ایتمک اوزره دودوک چالیوردی . حسنا خانم چالقانه
چالقانه آدیلمی صیقلاشدیردی . حمدونه سنده هوو !
آیاغنی تیز آل ، دیه سئلندی . کیشه نك اوکنه کلدی .
چارشاقنک اتکنی قالدیردی . بیلنه مز زرمه صاقلادیغی
کیسه یی بیک مشکلات ایله چیقاردی و بیلتجی به :

— اوج دانه قادین ، دیه رک مجیدیه یی فیرلاندی .
بیلتجی مجیدیه نك اوست طرفی و بیلتلری خانمک آووجه
طوتشدیردی . حسنا خانم پاره نك بر دورلو حسابی
پوله مادی ، الهی حریف آلدانک ایسه کور اول ! دیه
میرلدانه رق یورودی .

اسکله مأموری بر طرفدن : خانم یورویه لم واپور
قالقور ، دیبه باغریور ، دیکر طرفدن عجله سندن متصل
دودوک اوتدیرن قپودانده ، کلن وار یاهو ! کلن وار !
دیوردی . او صرده اسکله آلمش ، واپورده استقامت
مطلوبه یی آلمق اوزره طورنستان ایتشدی . حسنا خانمی ،
قیزی ، عربی ایچه مشکلاته واپوره آلدیلر . قادینلر طرفی
خنجا خنج طولشدی . حتی بر قاچ خانمده آیاقده ایدی .
حسنا خانم شویله جه اطرافه بر کوز کزدیردی ، نهایت
برقانا په ده ایکی مادامله ایکی خانمک برازیایغیجه او طور دقلرینی
کوره رک یانلرینه قدر کتدی : « قوزوم مادامالر ، شویله
براز صیقیشکده بنده ایلشهیم ، آیاقده طورده جق حالم
یوق » دیدی . خانم لسان حال ایله بویه شیشمان ، ملحم
وجودی استیجاب ایده جک یر اولمادیغی اکلتمق ایسته .
دیلسده حسنا خانم بوکا اهمیت بیله ویرمه دی . قسماً
خانمک قوجاغنه او طور مق صورتیه بوقاپه به چو کدی .
پچه سنی قالدیردی ، مندیلی ایله ترینی کوزلجه سیلدی . برقاج
کره که کیره رک دفع مراق ایتدکدن صوکر ا پک زیاده

شکلی سطح ارضک کنیش بر قسمنی قابلامش ؛ و جماعت
انسانیه ده الک مهم والک قوتلی اشکال اداره دن بری اولمشدی .
او وقت بالتجربه آ کلاشیلر کن بر انسانک کندی نفسه
تحکمی ؛ ملتک کندی کندیلرینه تسلطی کبی سوزلر
حقیقت حالی تماماً افاده ایتیمورمش ؛ اجرای تسلطن ایدن
قسم ملت باشقه ، و او تسلطنک ربه تحکمنده بولنان
قسم ملتده باشقه ایش ... کندی کندینی اداره ایتک
دیدکلری شی هر کسک آیری آیری کندیسنی اداره
ایتمی دکل ، جماعتک هر فرد آیری آیری اجرای تحکم
ایتمی ایش ...

۱۱ ایلول سنه ۳۲۹

بیک

ممتاز زاده نورالدیه

کزیرک مطایه

حسنا خانم اوغلنه قیز آرایور !

اوقاف نظارتی قویون قلمی مدیر لکندن متقاعد عاشر
اقدینک حرمی حسنا خانم ایکی آیدر استانبول قازان ،
او کفچه قاپی قاپی قیز آریور و بر دورلو کوکلنجه
اوغلنک دنکنه راست کلبوردی . بوتون قومشولرینه
هر کون « المی صاللاسم الیسی » دیدیکی حالده بوالیدن
بردانه سنی اولسون کوزی طوتیموردی .

اوغلی قاره کوزلی قاره قاشلی طومیولجه اولسون
و برازده یازوب او قومسی بولنسون دیوردی . حالبوکه
حسنا خانم اولادینی قولندن طوتوب میدانه چیقاره جق
حتی جیب خرچلغنی ویره جک بر تونس کدیکی آریوردی .
اسکدارده چیلی حامنده مقیم طوپخانه وزنه داری
سلیمان شوکت اقدینک طورونی حقنده قومشولری
سرائیلی خانم حسن شهادتده بولنشلر قاشنی ، کوزینی ،
عود چالیشنی پک ثنا ایتشدی . اولنرده ایچ کوکیسی
آریورلر مش . سلیمان شوکت اقدی ، قیزمزی خوش
طوتسینده قولنی صاللایه صاللایه کلوب کیتسین ، دیوردمش .
بوکا حسنا خانمک عقلی پک یاتمشدی .